

SOLUNUM TOKSİSİTESİ

SOLUNUM SİSTEMİ

Solunum sistemi, mekanik solunum ile ilgili organların bir araya gelerek oluşturduğu sistemdir. Solunum sistemi kan ile atmosfer havası arasında gaz değişimini oluşturabilecek şekilde özelleşmiş bir sistemdir. Solunum sistemindeki gaz değişimi ile hücrelerde metabolizma sonucu oluşan CO₂ atmosfer havasına verilirken, atmosfer havasındaki O₂ kana alınmaktadır. Gaz değişimi solunum sisteminin en iyi bilinen görevidir. Bunun yanında solunum sistemi, organizmanın pH ve sıcaklığının düzenlenmesine de etkilidir. pH'nın kontrolünü kanın CO₂ düzeyi üzerinden yapar.

Solunum sistemi organları

Burun

Yutak

Gırtlak

Soluk borusu

Akciğer

Diyafram

Göğüs kasları

SOLUNUM SİSTEMİ

Solunum sistemindeki hava yolları başlıca 3 bölgede toplanır:

Üst solunum yolu (Nazofarenks bölge)

Alt solunum yolu (Trakebronşial bölge)

Pulmoner bölge

SOLUNUM TOKSİKANLARI

GAZ ve BUHARLAR

PARTİKÜLLER (TOZLAR)

GAZ ve BUHARLARIN SINIFLANDIRILMASI

I. GRUP: Asfeksi Yapanlar

- a. İndirekt etkiyle kanın oksijen azlığına neden olanlar (Azot ve hidrojen)

b.Kanın oksijen taşıma kapasitesini engelleyenler (CO)

II.GRUP:MSS üzerine etki gösterenler (Aneztezıklar, Sarin, tabun)

III: GRUP: Akciğer iritani olanlar (Klor,Azot, Fosgen, Ozon)

IV: GRUP: Vezikanlar (Mustard yada hardal gazı)

V: GRUP: Duyu iritani olanlar (Klorasetofenon..lakrimator)

PARTİKÜLLERİN (TOZLAR) SINIFLANDIRILMASI

I. GRUP: Sistemik etkiyenler (Cd, Pb)

II.GRUP: İnhalasyonla toksisiteye neden olanlar (ZnO)

III. GRUP: Alerjiye neden olanlar (Polen, odun, tebeşir tozu)

IV. GRUP: Spesifik akciğer hastalığına neden olanlar (Pulmoner fibröz- Pnömkonyozis)

ASBEST

Kristalize olmuş lif şeklindeki silikatların tümü, Asbest lifleri ısıya, sürtünmeye, asit ve bazlara dayanıklı olmaları, elastiki lifsel yapıya sahip olmaları nedeni ile endüstride yaygın olarak kullanılır.

Maruziyet yolları

Çevresel maruziyet: Asbestli topraklar şehirlerde duvarları boyamak ve bebekleri sarmak için kullanılmaktadır.

Mesleki maruziyet:

Asbest madenlerinde

Asbestli çimento ile yapılan inşaat malzemeleri

Tekstil sanayinde (ısıya dayanıklı kumaş)

Isı yalıtkanı olarak

Yanmaya karşı yalıtım (gemi ve binalarda)

Fren balatası, conta, camcı macunu, asfalt yapımı

ASBESTOZİS

Asbest liflerinin solunması ile oluşan ilerleyici Akciğer fibrozudur. Hastalığın seyri yavaştır. Belirtiler 20 yıldan sonra ortaya çıkar İlk belirti kuru öksürük ve nefes darlığı Hastalık ilerledikçe; nefes darlığı belirginleşir, siyanoz, öksürük, balgam oluşur. Zamanla sağ kalp yetmezliği oluşur Sağ kalp yetmezliği, enfeksiyonlar ve bronş kanseri sonucu ölüm.

SİLİKA

Silisyum, yeryüzünde en çok bulunan elementlerden biridir. Doğada siliksat asidi ($mSiO_2.nH_2O$) ve tuzları halinde bulunur. Silisyum dioksit (SiO_2) ise doğada kum ve kuartz şeklinde bulunur.

Başlıca kullanım alanları:

Cam
Seramik
Döküm
Kimya
Dolgu
Plastik
Suni mermer
İnşaat

SİLİKOZİS

Silikozis, silika olarak bilinen kristal yapıdaki silikon dioksitin (SiO_2) inhalasyonuna bağlı olarak gelişen mesleki bir akciğer hastalığıdır. Kristal yapıdaki silika tozlarının solunması, akciğerde birikmesi ve akciğerlerde bu tozlara karşı oluşan reaksiyon sonucu akciğerde fibrozis gelişimi ile sonuçlanan bir hastalıktır. Silikozisin karakteristik belirtisi nefes darlığıdır. Ayrıca akciğerde tüberküloz ya da enfeksiyon gelişmeleri artar. Bu durumda; Öksürük, Bitkinlik, İştahsızlık ve kilo kaybı görülür.

Silikozis, hastalığın oluşum sürecine göre üç klinik tabloya ayrılmaktadır:

Akut
Hızlanmış (Accelerated)
Kronik

Risk grubu

Maden işçileri
Kot taşlama işçileri
Çimento fabrikası çalışanları
Cam endüstrisi çalışanları

KÖMÜR

- 1) 50'den fazla ülkede madenciliği yapılmakta
- 2) Jeolojik yaşı 15 - 400 milyon yıl
- 3) Elektrik enerjisi üretiminde, demir-çelik ve çimento imalatında, endüstriyel proseslerde buhar üretmek ve ısınma amacı ile yakıt olarak kullanılmaktadır.

KÖMÜR İŞÇİLERİ PNÖMOKONYOZU

Kömür tozuna maruziyet sonucu, tozun akciğerlerde birikip uzun süre etkili olması sonucu oluşan meslek hastalığı.

İki tipi vardır

Basit pnömokonyoz (daha yaygın)

Progresif masif fibroz (PMF) (Komplike)

KÖMÜR İŞÇİLERİ PNÖMOKONYOZU

Spesifik bir belirti yok;

Prodüktif bir öksürük ve siyah balgam

İnfeksiyonlara karşı hassasiyet artar

PMF'de Akciğer fonksiyonlarında bozulmalar

Şiddetli vakalarda pulmoner hipertansiyon gelişir.